381362-В

В. І. Ермаловіч

Беларусь у гады Вялікай Айчыннай вайны (1941–1945)

Пытанні і адказы

В. І. Ермаловіч

Беларусь
у гады Вялікай Айчыннай вайны (1941–1945)

Пытанні і адказы

381362-В

Мінск
«Беларусь»
2023

Прысвячаю маёй маме
Святлане Мікітаўне Ермаловіч
і ўсім дзецям вайны

Ад аўтара

Паважаны чытач! Кніга, якая прапануецца Вашай увазе, падрыхтавана з улікам дасягненняў сучаснай навукі. Аўтар у форме пытанняў і адказаў разглядае некаторыя найбольш актуальныя пытанні грамадскага жыцця, сацыяльна-эканамічнай і ваеннай гісторыі Беларусі напярэдадні і ў час Вялікай Айчыннай вайны.

Трагічныя падзеі Вялікай Айчыннай вайны, якая каштавала мільёнаў жыццяў нашых суайчыннікаў і ў час якой былі зруйнаваны сотні гарадоў і спалены тысячы вёсак, а таксама знішчаны народна-гаспадарчы комплекс, паказалі гераізм і вялікую жыццёвую сілу народа Беларусі. У гады вайны ён вытрымаў суровае выпрабаванне на атрыманне права сваёй гістарычнай будучыні, абараніў сваю чалавечую годнасць, што стала асновай для яго будучай дзяржаўнай незалежнасці.

Вялікая Перамога прывяла да лёсавызначальных вынікаў, якія праявіліся ў фарміраванні якасна новай самасвядомасці беларусаў як сучаснай нацыі. У 1945 г. Беларусь стала не толькі членам, але і адным з заснавальнікаў Арганізацыі Аб'яднаных Нацый. Гэта было яе прызнаннем з боку міжнароднай супольнасці краін свету як субъекта міжнароднага права.

Тэма Вялікай Айчыннай вайны шмат гадоў знаходзіцца ў эпіцэнтры новай вайны — інфармацыйнай. І новай агрэсіі Захаду зноў супрацьстаяць Беларусь і Расія, паколькі за спробамі перапісаць гісторыю Вялікай Айчыннай вайны бачыцца падрыў фундаментальных аспектаў мінулага.

І сёння, праз дзесяцігоддзі пасля разгрому германскага нацызму, нашчадкі і паслядоўнікі калабарацыяністаў робяць спробы дыскрэдытаваць Вялікую Перамогу савецкага народа, а таксама ўкараніць вобраз савецкіх воінаў як жорсткіх захопнікаў, якія акупавалі ўсходнееўрапейскія краіны.

Еўрапейцы пачынаюць забываць, хто іх вызваліў ад фашысцкага ярма. У многіх краінах Еўропы зносяцца помнікі воінам-вызваліцелям, апаганьваюцца месцы іх пахаванняў, прадпрымаюцца спробы ўраўнаваць Савецкі Саюз і Германію ў развязванні Другой сусветнай вайны, перагледзець яе вынікі.

Спадзяёмся, што чытач знойдзе ў кнізе адказы на хвалюючыя пытанні. Разам з тым адзначым, што гэта не шматпланавае навуковае даследаванне, таму многія пытанні не знайшлі адлюстравання на яе старонках.

Аўтар будзе з удзячнасцю чакаць Вашых водгукаў і заўваг на гэта выданне.

Мемарыяльны комплекс «Прарыў» у г. п. Ушачы Віцебскай вобласці

ЗМЕСТ

Ад аўтара 3

Тэма 1
ПРЫЧЫНЫ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

1.1. Што прывяло чалавецтва да Другой сусветнай вайны? 4

1.2. У айчыннай грамадскай думцы з канца 1980-х гг. знайшоў месца погляд, што германская агрэсія супраць Польшчы непасрэдна звязана з пагадненнем кіраўнікоў знешнепалітычных ведамстваў СССР і Германіі В. Молатава — І. Рыбентропа, якое было заключана ў жніўні 1939 г. Як гэта было на самай справе? 9

Раім прачытаць 12

Тэма 2
ГЕРМАНА-ПОЛЬСКАЯ ВАЙНА 1939 г. І ЯЕ ВЫНІКІ

2.1. Чаму Другая сусветная вайна пачалася з нападзення Германіі на Польшчу ў 1939 г.? 13

2.2. Якую падставу выкарыстала кіраўніцтва Германіі для нападзення на Польшчу ў 1939 г.? 14

2.3. Што Вам вядома пра асноўныя падзеі германа-польскай вайны 1939 г.? 15

2.4. Чаму для многіх тысяч беларусаў германа-польская вайна 1939 г. стала пачаткам Айчыннай вайны? Які ўдзел прынялі нашы суайчыннікі ў гэтай вайне? 19

Раім прачытаць 20

Тэма 3
Беларусь напярэдадні Вялікай Айчыннай вайны

3.1. Калі і як Заходняя Беларусь уз'ядналася з БССР у адзіную дзяржаву? 21

3.2. Што ўяўляла сабой Беларусь напярэдадні Вялікай Айчыннай вайны? 24

3.3. Ці магло палітычнае і ваеннае кіраўніцтва Савецкага Саюза прадбачыць трагедыю на тэрыторыі Беларусі ў пачатку Вялікай Айчыннай вайны? 30

3.4. Што Вам вядома пра дзейнасць нямецкіх дыверсійных груповак на тэрыторыі Беларусі напярэдадні і ў першыя дні Вялікай Айчыннай вайны? 31

Раім прачытаць 33

Тэма 4
Пачатак Вялікай Айчыннай вайны. Абарончыя баі Чырвонай Арміі на Беларусі летам 1941 г.

4.1. Якія прычыны прывялі да пачатку Вялікай Айчыннай вайны? 34

4.2. Назавіце галоўныя перавагі нямецкай арміі над савецкай у пачатку Вялікай Айчыннай вайны 36

4.3. Якія суадносіны ўзброеных сіл Германіі і СССР былі на асноўных тэатрах баявых дзеянняў у чэрвені 1941 г.? 38

4.4. Якія абарончыя баі Чырвонай Арміі супраць нямецкіх войскаў на тэрыторыі Беларусі ў 1941 г. Вы ведаеце? 40

4.5. Ці спрабавалі савецкія войскі летам 1941 г. праводзіць на тэрыторыі Беларусі наступальныя аперацыі? 49

4.6. Якія былі вынікі абарончых баёў Чырвонай Арміі на тэрыторыі Беларусі ў пачатку Вялікай Айчыннай вайны? 51

4.7. Што Вам вядома пра мабілізацыю насельніцтва для адпору ў пачатку Вялікай Айчыннай? 52

4.8. Дзе знаходзіліся органы савецкай дзяржаўнай улады і кіравання Беларусі ў гады нямецкай акупацыі? У чым асаблівасць іх дзейнасці пасля вызвалення рэспублікі? 53

Раім прачытаць 55

Тэма 5
Нямецкі акупацыйны рэжым на тэрыторыі Беларусі

5.1. Што Вы ведаеце пра нямецкі акупацыйны рэжым, які ўсталяваўся на тэрыторыі Беларусі ў 1941—1944 гг.? 56

5.2. Што Вы ведаеце пра гаўляйтара В. Кубэ і яго ролю ў нямецкай акупацыйнай палітыцы на тэрыторыі Беларусі? 64

5.3. Што прынёс нямецкі акупацыйны рэжым беларускаму народу за гады свайго панавання на Беларусі? 66

Раім прачытаць 68

Тэма 6
Калабарацыянізм на Беларусі

6.1. Што Вам вядома пра нацыянал-сацыялістычны рух на Беларусі? 69

6.2. Хто такія калабарацыяністы? Што яны рабілі на тэрыторыі Беларусі ў гады нямецкай акупацыі (1941—1944)? 70

6.3. Калі і з якой мэтай была створана Беларуская народная самапомач (БНС) і што Вы ведаеце пра яе дзейнасць? 70

6.4. Што ўяўляў сабой Беларускі корпус самаахowы (БКС), кім і з якой мэтай быў арганізаваны? 71

6.5. З якой мэтай быў створаны «Саюз беларускай моладзі» (СБМ) і што Вы ведаеце пра яго дзейнасць? 72

6.6. У гады акупацыі (1941—1944) нямецкімі ўладамі была створана Беларуская цэнтральная рада (БЦР). Што Вы ведаеце пра яе дзейнасць? ... 73

6.7. Калі і з якой мэтай была створана Беларуская краёвая абарона (БКА)? 74

Раім прачытаць 76

Тэма 7
Партызанскі рух на тэрыторыі Беларусі

7.1. Калі і як пачыналася разгортванне партызанскага руху на тэрыторыі Беларусі? Якой была яго эфектыўнасць у 1941 г.? 77

7.2. Назавіце прозвішчы першых беларускіх партызан — Герояў Савецкага Саюза 81

7.3. Якія прычыны садзейнічалі перытварэнню партызанскага руху на Беларусі ў народную вайну ў тыле ворага? 81

7.4. Якім быў склад партызан і падпольшчыкаў Беларусі ў гады Вялікай Айчыннай вайны? 92

7.5. Якія формы антыфашысцкага супраціўлення на тэрыторыі Беларусі ў 1941—1944 гг. Вы ведаеце? 93

7.6. Што Вы ведаеце пра сістэму кіравання на тэрыторыі, якую кантралявалі партызаны Беларусі? 96

7.7. Што Вы ведаеце пра аперацыю «Рэйкавая вайна»? Калі яна праводзілася і якія былі яе вынікі? 98

7.8. Імёны якіх выдатных арганізатараў і кіраўнікоў партызанскага руху Беларусі Вы ведаеце? 100

7.9. У чым Вы бачыце галоўны вынік партызанскай барацьбы на Беларусі? I04

7.10. Што Вы ведаеце пра ўдзел замежных грамадзян у партызанскім руху Беларусі ў гады Вялікай Айчыннай вайны? I06

Раім прачытаць I06

Тэма 8
Падпольны рух БеларусI ў гады ВялIкай Айчыннай вайны

8.1. Што Вы ведаеце пра Мінскае антыфашысцкае падполле? I07

8.2. У якіх яшчэ гарадах і населеных пунктах Беларусі дзейнічалі падпольныя арганізацыі? II5

Раім прачытаць II6

Тэма 9
Дзейнасць польскага падполля ў Заходняй Беларусі

9.1. У гады Вялікай Айчыннай вайны на Беларусі адначасова з германскімі акупантамі і савецкімі партызанамі дзейнічала польская Армія Краёва. Што Вы пра яе ведаеце? II7

9.2. Якія ўзаемаадносіны былі ў Арміі Краёвай з савецкімі партызанамі і германскімі ўладамі ў перыяд акупацыі Беларусі ў 1941—1944 гг.? II8

9.3. Як ставілася Армія Краёва ў гады нямецкай акупацыі да мірнага беларускага насельніцтва? I24

Раім прачытаць I25

Тэма IO
Вызваленне Беларусі ад нямецкіх акупантаў

10.1. Калі і дзе пачалося вызваленне Беларусі ад нямецкіх захопнікаў? I26

10.2. Калі і ў выніку якой аперацыі, праведзенай Чырвонай Арміяй, тэрыторыя Беларусі была поўнасцю вызвалена ад нямецка-фашысцкіх акупантаў? I3I

Раім прачытаць I45

Тэма II
Уклад беларускага народа ў Перамогу над фашысцкай Германіяй і яе саюзнікамі

11.1. Што Вам вядома пра ўдзел беларусаў у вызваленні краін Еўропы ад фашысцкай акупацыі ў ходзе правядзення наступальных аперацый Савецкай Арміі 1944—1945 гг.? I46

11.2. Што Вам вядома пра ўдзел беларусаў у антыфашысцкай барацьбе, якую вялі народы Еўропы ў час Другой сусветнай вайны? 153

11.3. Што Вам вядома пра ўдзел беларусаў у ваенных дзеяннях супраць арміі мілітарысцкай Японіі на Далёкім Усходзе? 154

11.4. Які асабісты ўклад унёс беларускі народ у Перамогу над фашызмам? 156

11.5. Што Вам вядома пра ўдзел Беларусі ў заснаванні Арганізацыі Аб'яднаных Нацый? 160

Раім прачытаць 169

Тэма 12
Вечна жывыя

12.1. Якія мемарыяльныя комплексы і помнікі, прысвечаныя Вялікай Айчыннай вайне на тэрыторыі Беларусі, Вы ведаеце? 170

381362-В
БИБЛИОТЕКА
БЕЛОРУССКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО МЕДИЦИНСКОГО УНИВЕРСИТЕТА